

Sag C-21/24

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

12. januar 2024

Forelæggende ret:

Juzgado de lo Mercantil n.º 1 de Zaragoza (Spanien)

Afgørelse af:

10. januar 2024

Sagsøger:

CP

Sagsøgt:

Nissan Iberia S. A.

Hovedsagens genstand

Præjudiciel forelæggelse – karteller – artikel 101 TEUF – direktiv 2014/104/EU – erstatning for overtrædelse af konkurrenceretten – frist for at anlægge erstatningssøgsmål – forældelse

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Erstatning for overtrædelse af konkurrenceretten – anvendelse af den nationale lovgivning til gennemførelse af et EU-direktiv på erstatningssøgsmål, som er anlagt efter gennemførelsen, men vedrører faktiske omstændigheder, som ligger før gennemførelsen – nødvendigheden af at anlægge erstatningssøgsmålet – forældelsesfrist – beregning af forældelsesfristen – forrangen af administrative afgørelser, hvorved der pålægges en sanktion – problemstillingen vedrørende offentliggørelsen af disse afgørelser

Præjudicielle spørgsmål

- 1) Findes der i EU-retten et retsgrundlag for at sondre mellem muligheden for og forpligtelsen til at anlægge et erstatningssøgsmål for en konkurrenceretlig overtrædelse, eller skal den skadelidte derimod anlægge søgsmålet, så snart vedkommende har kendskab eller med rimelighed kan forventes at have kendskab til at have lidt en skade som følge af denne overtrædelse, og til identiteten af gerningsmanden til overtrædelsen, idet forældelsesfristen begynder at løbe på dette tidspunkt?
- 2) Skal det ved anlæggelsen af erstatningssøgsmålet ved den judicielle myndighed afventes, at sanktionen er blevet endelig, eller kan erstatningssøgsmålet derimod anlægges ved domstolene, såfremt CNMC's afgørelse, som er offentliggjort i sin helhed, indeholder identiteten af gerningsmændene til den pågældende overtrædelse, dens nøjagtige varighed og de produkter, som denne overtrædelse berører, og begynder forældelsesfristen at løbe på dette tidspunkt?
- 3) Kan offentliggørelsen af hele sanktionen på CNMC's officielle og offentlige websted sidestilles med offentliggørelsen af sammendraget af Kommissionen afgørelse i *Den Europæiske Unions Tidende* med hensyn til forældelsesfristens begyndelse, henset til at offentliggørelsen af CNMC's afgørelser kun sker på det officielle websted?

Anførte EU-retlige forskrifter

EUF-traktaten: artikel 101, 102 og 267

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/104/EU om visse regler for søgsmål i henhold til national ret angående erstatning for overtrædelser af bestemmelser i medlemsstaternes og Den Europæiske Unions konkurrenceret: navnlig artikel 22, stk. 1

Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82

Domstolens domme C-637/17, C-267/20, C-453/99, C-557/12, C-295/04 og C-298/04, Domstolens kendelse C-199/22 og forslag til afgørelse i sag C-605/21

Anførte nationale forskrifter

Constitución Española (den spanske forfatning): artikel 9, stk. 3, artikel 24, stk. 1, og artikel 117, stk. 1

Ley de Enjuiciamiento Civil (den civile retsplejelov): artikel 22 og 43 og artikel 455, stk. 1

Ley de Defensa de la Competencia (lov om konkurrencebeskyttelse): artikel 13 og 74 og den første gennemførelsesbestemmelse

Código Civil (den civile lovbog): artikel 1902 og artikel 1968, stk. 2

Real Decreto-ley 9/2017, de 26 de mayo, por el que se transponen directivas de la Unión Europea en los ámbitos financiero, mercantil y sanitario, y sobre el desplazamiento de trabajadores (kongeligt lovdekret nr. 9/2017 af 26.5.2017 om gennemførelse af EU-direktiver på det finansielle, det handelsmæssige og det sundhedsmæssige område og om udstationering af arbejdstagere)

Tribunal Constitucional (forfatningsdomstol), dom 19/2008 og 192/2009

Tribunal Supremo (øverste domstol), dom 651/2013, 926/2023, 947/2023, 528/2013, 511/2018, 112/2022, 434/2021 og 780/2021

Audiencia Provincial de Zaragoza (den regionale domstol i Zaragoza), dom 118/2023

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 CP anlagde et søgsmål mod Nissan Iberia S. A. med påstand om skadeserstatning for erhvervelsen af et køretøj i overensstemmelse med den sanktion, som sagsøgte var blevet pålagt af Comisión Nacional del Mercado y la Competencia (den nationale kommission for marked og konkurrence, herefter »CNMC«).
- 2 Den forelæggende ret fastslog, at disse søgsmål var forældede, eftersom søgsmålet skulle have været anlagt ved offentliggørelsen af den fulde afgørelse fra CNMC på dennes officielle websted uden at afvente, at den blev endelig.
- 3 Audiencia Provincial de Zaragoza (den regionale domstol i Zaragoza) tog delvist den appel, der var iværksat til prøvelse af den forelæggende rets afgørelse, til følge, idet den fastslog, at søgsmålet ikke var forældet, og at fristen skulle beregnes fra det tidspunkt, hvor CNMC's afgørelse blev endelig ved en dom afsagt af Tribunal Supremo (øverste domstol).

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 4 Sagsøgte har rejst det spørgsmål, om det er i strid med EU-retten og EU-retspraksis at fortolke en national bestemmelse således, at forældelsesfristen for erstatningssøgsmål vedrørende konkurrencebegrænsende handlinger begynder at løbe ved den officielle offentliggørelse af hele den administrative afgørelse fra den nationale konkurrencemyndighed, hvorved der pålægges en sanktion, selv når denne afgørelse, hvorved der pålægges en sanktion, er blevet anfægtet ved domstolene.

- 5 Endvidere har sagsøgte vedrørende princippet om retssikkerhed og princippet om forbud mod at anvende bestemmelser med tilbagevirkende kraft rejst spørgsmålet om, hvilken lovgivning der finder anvendelse i tilfælde af erstatningssøgsmål, som anlægges efter ikrafttrædelsen af direktiv 2014/104/EU og gennemførelseslovgivningen til dette direktiv (lov om konkurrencebeskyttelse) i forbindelse med faktiske omstændigheder eller administrative afgørelser, som ligger før ikrafttrædelsen af denne lovgivning, når den forældelsesfrist, der fandt anvendelse på sådanne søgsmål i henhold til den tidligere lovgivning, endnu ikke var udløbet.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 6 På baggrund af Den Europæiske Unions Domstols praksis vedrørende lastbilkartellet er der opstået forskelle i retsteorien og retspraksis i Spanien angående anvendelsen af direktiv 2014/104/EU og forældelsesfristerne og om muligheden for at påberåbe sig direktiv 2014/104/EU contra legem.
- 7 Ifølge den forelæggende ret består løsningen i at sondre mellem forrangen af den tidligere afgørelse fra konkurrencemyndigheden og forældelsesfristen. I denne henseende er det den forelæggende rets opfattelse, at efter dommen i sag C-267/20 angående forældelsen af erstatningssøgsmål vedrørende handlinger, der er i strid med konkurrencelovgivningen, kan forældelsesfristen ikke begynde at løbe, før den skadelidte har kendskab eller med rimelighed kan forventes at have kendskab til: a) at der foreligger en overtrædelse, b) at der foreligger en skade, c) årsagssammenhængen mellem de to og d) identiteten af gerningsmanden til overtrædelsen. Sely om det følger af national retspraksis, at der efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende* af den afgørelse, hvorved der pålægges en sanktion, gælder en frist på fem år til at anlægge søgsmålet, er den forelæggende ret uenig i denne frist.
- 8 Under alle omstændigheder foreligger der visse hindringer for anvendelsen af denne forældelsesfrist. For det første findes der ikke nogen retsregel, som kræver, at den tidligere afgørelse fra konkurrencemyndigheden skal være endelig, for at søgsmålet kan anlægges. Ydermere er det efter ændringen af lov om konkurrencebeskyttelse i 2007 ikke længere nødvendigt, at der foreligger en tidligere administrativ afgørelse, som fastslår, at en handling er konkurrencebegrænsende, for at der kan anlægges et søgsmål. I dag kan personer, som har lidt en skade som følge af overtrædelser af forbuddene mod konkurrencebegrænsende handlinger anlægge søgsmål mod overtræderne for at gøre deres rettigheder direkte gældende ved domstolene uafhængigt af konkurrencemyndighedernes efterforskning og afgørelser.
- 9 For det andet opstår der et problem med hensyn til de skadelidtes kendskab til afgørelsen. I forbindelse med erstatningssøgsmål vedrørende skader, der er forårsaget af et kartel mellem bilproducenter, skal fristens begyndelse i teorien fastlægges til tidspunktet for offentliggørelsen af den administrative afgørelse. På

dette tidspunkt, hvor det er kendt, at overtrædelsen foreligger, kan gerningsmændene identificeres, og varigheden af den ulovlige adfærd fastlægges, og det kan fastslås, at der er forårsaget en skade. I lyset af de talrige søgsmål, der er anlagt i hele Spanien uafhængigt af den af CNMC indledte sanktionsprocedure, er det imidlertid uklart, hvilket tidspunkt der skal anvendes som referencepunkt for anlæggelsen af søgsmålet: offentliggørelsen af afgørelsen på CNMC's websted, udsendelsen af en pressemeddelelse fra CNMC, mangfoldiggørelsen i medierne på nationalt plan eller det tidspunkt, hvor afgørelsen fra Tribunal Supremo (øverste domstol) om stadfæstelse af sanktionen bliver endelig? Det skal desuden tages i betragtning, at dommen om stadfæstelse af sanktionen ikke offentliggøres ved en pressemeddelelse, i et officielt lovtidende eller på frit tilgængeligt websted, men derimod i en juridisk database, hvis eksistens den almindelige borger ikke har kendskab til.

- 10 Hvad angår det tidspunkt, hvor forældelsesfristen for anlæggelse af erstatningssøgsmål begynder at løbe, er det uklart, om der skal tages udgangspunkt i datoen for offentliggørelsen af den administrative afgørelse, hvorved der pålægges en sanktion, som ikke altid vil foreligge, eftersom skaderne kan påberåbes ved et uafhængigt civilt søgsmål, eller den dato, hvor denne afgørelse bliver endelig.
- 11 Audiencia Provincial de Zaragoza (den regionale domstol i Zaragoza) hælder til den opfattelse, at forældelsesfristen for at anlægge erstatningssøgsmål begynder at løbe ved offentliggørelsen af den afgørelse, hvorved der pålægges en sanktion, idet fristen dog efter indledningen af den civile sag kan suspenderes med henblik på at kende virkningerne af de efterfølgende domme, som kan blive afsagt i den forvaltningsretlige procedure.
- 12 En anden mulighed er at lægge til grund, at forældelsesfristen begynder på den dato, hvor den afgørelse, hvorved der pålægges en sanktion, bliver endelig. Her opstår imidlertid det problem, at der findes to særskilte retslige ordninger: den civile, hvor erstatningssøgsmålet anlægges, og den forvaltningsretlige, hvor den administrative sanktion anfægtes, hvilket medfører en risiko for, at der træffes indbyrdes modstridende retsafgørelser om de samme faktiske omstændigheder.
- 13 Endvidere opstår det spørgsmål, hvilken lovgivning der skal anvendes på forældelse i forbindelse med erstatningssøgsmål, som anlægges efter ikrafttrædelsen af gennemførelseslovgivningen til direktiv 2014/104/EU, men vedrører faktiske omstændigheder eller afgørelser, som ligger før direktivets ikrafttrædelse.